

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 maja 2013 roku Sąd Rejonowy w Łowiczu zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) SA w W. na rzecz powódki Z. W. (1) kwotę 35.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 listopada 2011 roku do dnia zapłaty oraz oddalił powództwo w pozostałej części. Orzekając o kosztach procesu zasądził od pozwanego Towarzystwa na rzecz powódki Z. W. (1) kwotę 971,90 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Łowiczu kwotę 539 zł tytułem części kosztów sądowych i nie obciążył powódki kosztami sądowymi.

Sąd Rejonowy w Łowiczu ustalił, iż w dniu 6 grudnia 2003 roku w D. doszło do wypadku drogowego, w wyniku którego śmierć poniósł Z. W. (2) – mąż powódki. Kierujący pojazdem J. B., w wyniku niezachowania należytej ostrożności doprowadził do potrącenia nieprawidłowo korzystającego z drogi pieszego Z. W. (2), znajdującego się w stanie znacznej nietrzeźwości (2,6 % alkoholu we krwi). W wyniku tego wypadku Z. W. (2) doznał obrażeń ciała, na skutek których poniósł śmierć. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Łowiczu II Wydział Karny z dnia 30 marca 2006 r. sygn. akt IIK 65/04, ostatecznie utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi XVII Wydziału Karnego z siedzibą w S. z dnia 10 listopada 2009 roku w sprawie o sygn. akt XVII Ka 88/09, sprawca wypadku - J. B. został uznany winnym popełnienia czynu z art. 177 §2 kk w zw. z art. 178 §1 kk i skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności. Sprawca zdarzenia w chwili zdarzenia był objęty ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej na mocy umowy zawartej z Towarzystwem (...) Spółka Akcyjna w W..

Sąd Rejonowy w Łowiczu ustalił także, iż powódka ma obecnie 70 lat, zaś w dacie śmierci męża miała 61 lat. W związku małżeńskim pozostawała od czerwca 1961 roku. Z mężem była bardzo związana emocjonalnie. Śmierć męża powódki spowodowała znaczącą zmianę sytuacji życiowej, do której powódka musiała się adaptować. Śmierć męża wpłynęła na konieczność reorganizacji życia codziennego powódki, utratę poczucia finansowego oraz spowodowała cierpienia psychiczne jak ból, cierpienie, żal i poczucie pustki. Badania psychologiczne przeprowadzone u powódki ujawniły introwertywną osobowość powódki o cechach neurotycznych. Badania wykazały, że dzięki silnym przekonaniom religijnym stres związany z nagłą śmiercią męża nie spowodował zaburzeń stresowych o charakterze pourazowym, wystąpiła natomiast reakcja na ciężki stres, jaki spowodowała niespodziewana śmierć męża. Zmiany natury emocjonalnej powódki miały charakter przejściowy i trwały przez kilka miesięcy. Obecnie powódka przeżyła okres żałoby. W świetle wyników badania psychologicznego stwierdzono, że bezpośrednio po śmierci męża powódka wymagała wsparcia psychologicznego, nie wymagała natomiast leczenia psychiatrycznego. Z psychologicznego punktu widzenia powódka nie doznała uszczerbku na zdrowiu. Powódka zgłosiła szkodę pozwanemu, żądając zapłaty na jej rzecz kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej. W toku postępowania likwidacyjnego pozwany odmówił wypłaty zadośćuczynienia na rzecz powódki z uwagi na brak podstawy prawnej dla zgłoszonego roszczenia oraz określając 70 % przyczynienie się zmarłego do powstania szkody.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy w Łowiczu stwierdził, iż podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 11.05.2011 r., I CSK 621/10, LEX nr 848128, zgodnie z którym najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed 3.08.2008r., a więc przed wejściem w życie art. 446 § 4 k.c. Wprowadzenie art. 446 § 4 kc doprowadziło bowiem jedynie do zmiany w sposobie realizacji roszczenia przez skonkretyzowanie osób uprawnionych do jego dochodzenia oraz przesłanek jego stosowania. Sąd rejonowy jako podstawę rozstrzygnięcia wskazał art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. i ocenił, że powódka wykazała istnienie wszystkich przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej.

Sąd Rejonowy w Łowiczu przyjął, iż poszkodowany w 30 % przyczynił się do powstania szkody. Sąd Rejonowy uzasadnił, iż Z. W. (2) stworzył stan zagrożenia dla ruchu drogowego poruszając się rowerem po nieprawidłowej stronie jezdni w stanie znacznej nietrzeźwości. Jego zachowanie stanowiło zatem element zaskoczenia dla pozostałych

uczestników ruchu. Jednocześnie jednak Sąd podkreślił, iż kierowca poruszał się z nadmierną prędkością i zbyt późno rozpoczął manewr hamowania.

Zdaniem Sądu Rejonowego pełna kwota zadośćuczynienia powinna zdaniem sądu wynosić 50.000zł, a pomniejszona o 30% wynosi 35.000zł. Taką też kwotę sąd zasądził na rzecz powódki od pozwanego, oddalając powództwo w pozostałej części.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o odsetkach Sąd Rejonowy wskazał 481 § 1 k.c. oraz 817 § 1 k.c. zaś rozstrzygnięcia o kosztach art. 100 k.p.c.

Apelację od opisanego rozstrzygnięcia wniosła pozwana (...) S.A., zaskarżając je w części, tj. w zakresie pkt 1 wyroku co do kwoty 10.000.00 zł wraz z odsetkami ustawowymi tj. powyżej kwoty 25.000 zł, co do odsetek ustawowych od niezaskarżonej kwoty 25.000.00 zł za okres od dnia 23 lipca 2001 roku do dnia 23 maja 2013 roku oraz w zakresie pkt 3, 4 i 5 wyroku - w całości.

Skarżący zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj.:

- naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i dokonanie wadliwej oceny dowodów - w szczególności dowodów zgromadzonych w postępowaniu karnym w przedmiotowej sprawie oraz zgromadzonych w toku postępowania cywilnego opinii biegłego psychologa, które skutkują błędnym ustaleniem Sadu Rejonowego w Łowiczu co do stopnia przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody oraz zakresu ustalonego zadośćuczynienia;
- naruszenie art. 362 k.c. poprzez ustalenie rażąco niskiego stopnia przyczynienia męża powódki w wysokości 30 %. podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wyraźnie wynika, iż stopień przyczynienia poszkodowanego w przedmiotowej sprawie jest znaczny;
- naruszenie przepisów art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. poprzez zasądzenie kwoty 35.000.00 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć męża powódki, które jest w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego rażąco wygórowane;
- naruszenie art. 476 k.c. w zw. z art. 481 k.c. poprzez zasądzenie od kwoty zadośćuczynienia ustalonej na dzień wydania wyroku odsetek ustawowych od daty 23 listopada 2011 roku.

W związku z podniesionymi zarzutami skarżący wniósł o:

1. zmianę rozstrzygnięcia w zakresie zaskarżenia poprzez oddalenie powództwa (w kwestionowanym zakresie);
2. zwrot na rzecz strony pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, w zakresie postępowania w I i II Instancji.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik powódki wniósł o oddalenie apelacji pozwanego oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Przed przystąpieniem do analizy podniesionych w środku zaskarżenia zarzutów, należy zaznaczyć, że Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i jako trafnie i prawidłowo ocenione oraz logicznie wywiedzione ze zgromadzonego materiału dowodowego, przyjmuje za własne.

Takie postawienie sprawy w znacznej mierze było wynikiem uznania za nietrafny zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia wszystkich okoliczności występujących w sprawie. Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie nie naruszył zasady zawartej w art. 233 § 1 k.p.c., który nakazuje, aby sąd oceniał wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Zdaniem Sądu Okręgowego ze zgromadzonego materiału dowodowego, Sąd Rejonowy wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym. Ocena Sądu pierwszej instancji nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać. Należy podkreślić, iż tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Takiego zarzutu rozumowaniu Sądu Rejonowego nie da się trafnie postawić.

W szczególności wskazać należy, iż Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił wysokość należnego powódce zadośćuczynienia jak i stopień przyczynienia się pokrzywdzonego do powstania szkody.

Odnosząc się do wysokości zadośćuczynienia należy podnieść, z uwagi na ocenny charakter kryteriów ustalenia konkretnej kwoty tytułem zadośćuczynienia, jej określenie jest ze swej istoty objęte sferą swobodnej oceny sędziowskiej, co oczywiście nie może oznaczać dowolności (postanowienie SN z 27.07.2005r., II KK 54/05, opubl. w LEX nr 152495). W pojęciu „odpowiednia suma zadośćuczynienia” z art. 445 § 1 k.c. zawarte jest uprawnienie swobodnej oceny Sądu, motywowane dodatkowo niematerialnym – a zatem z natury rzeczy trudnym do precyzyjnego oszacowania - charakterem doznanej krzywdy, stanowiącej naruszenie dóbr osobistych poszkodowanego (wyrok SN 15.02.2006r., IV CK 384/05, opubl. w LEX nr 179739 oraz wyrok SN z 5.12.2006r., II PK 102/06, opubl. w OSNP 2008/1-2/11, a także wyrok SN z 4.07.2002r., I CKN 837/00, opubl. w LEX nr 56891). Stąd określając wysokość należnego tytułem zadośćuczynienia świadczenia pieniężnego Sąd musi się kierować całokształtem okoliczności każdego rozpatrywanego przypadku. Natomiast zmiana wysokości zadośćuczynienia na etapie postępowania apelacyjnego przez Sąd II instancji jest w praktyce możliwa tylko wtedy, gdy Sąd I instancji nie uwzględnił wszystkich okoliczności i czynników uzasadniających przyznane świadczenie, dopuszczając się tzw. „błędu braku” albo niewłaściwie ocenił całokształt tych - należycie ustalonych i istotnych okoliczności, popełniając tzw. „błąd dowolności” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 10.05.2001r., II AKa 81/01, opubl. w OSA 2001/12/96). Stąd korygowanie przez Sąd II instancji zasądzonego zadośćuczynienia może być aktualne w zasadzie tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, tj. albo rażąco wygórowane, albo rażąco niskie (wyrok SN z 18.11.2004r., I CK 219/04, opubl. w LEX nr 146356). (tak SA w Łodzi w sprawie sygn. akt I ACa 457/13)

W ocenie Sąd Okręgowy przyznane powódce zadośćuczynienie nie jest niewspółmiernie nieodpowiednie, wręcz przeciwnie, określone zostało przy wskazaniu prawidłowych założeń, w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Jest adekwatne do stopnia cierpienia powódki spowodowanego śmiercią męża. Powódka przeszła już okres żałoby, nie doznała także uszczerbku na zdrowiu z punktu widzenia psychiatrycznego. Niemniej jednak z opinii biegłej psycholog wynika także, że u powódki wystąpiła reakcja na ciężki stres. Przeżycia powódki związane ze śmiercią męża trwały przez kilka miesięcy a powódka wymagała wsparcia psychologicznego, aby poradzić sobie z silnym, nagłym stresem. Poradziła sobie ze stresem między innymi dzięki silnym przekonaniom religijnym. Podkreślić należy, iż powódka pozostawała w związku małżeńskim przez 42 lata, a swoje małżeństwo określiła jako dobre, rozumiejące się. Po śmierci męża wystąpiły u powódki zmiany natury emocjonalnej: zamartwianie się, poczucie żalu, straty, pustki, zmniejszenie poczucia bezpieczeństwa.

Z powyższych względów uznać należało, że zarzut naruszenia art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. był w niniejszej sprawie chybiony.

Jeśli chodzi o stopień przyczynienia się poszkodowanego wskazać należy, iż do wypadku drogowego doszło w terenie zabudowanym, gdzie kierowca powinien spodziewać się pojawienia pieszego lub rowerzysty. Kierowca poruszał się z nadmierną prędkością i zbyt późno rozpoczął manewr hamowania. Z kolei nieprawidłowość zachowania się

pokrzywdzonego sprowadzała się do poruszania się nieprawidłową stroną drogi i w stanie znacznej nietrzeźwości. Jednakże brak było w sprawie dowodów pozwalających przyjąć, że stan nietrzeźwości miał bezpośredni wpływ na wypadek. Z tych względów Sąd Okręgowy ocenił, że Sąd I Instancji prawidłowo ustalił stopień przyczynienia i tym samym nie naruszył dyspozycji art. 362 k.c.

Przechodząc do oceny rozstrzygnięcia o żądaniu odsetkowym należy zaznaczyć, iż przepisy art. 481 § 1 k.c., 817 § 1 k.c. i art. 14 ust. 1 ustawy z 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych obligują ubezpieczyciela do spełnienia świadczenia w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku, a gdyby wyjaśnienie w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości świadczenia okazało się niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Odnosić należy ten obowiązek również do roszczeń z tytułu zadośćuczynienia i pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci osoby najbliższej. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 6 czerwca 2013 r. w sprawie I ACa 120/13 LEX nr 1369368, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 r. sygn. akt I CSK 433/06 (niepublikowany), Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2010 r., II CSK 434/09, LEX nr 602683 oraz z dnia 16 grudnia 2011 r., V CSK 38/11, LEX nr 1129170).

Orzeczenie zasądzające zadośćuczynienie za doznaną krzywdę ma charakter rozstrzygnięcia deklaratoryjnego (nie zaś prawo kształtującego), a zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia jest zobowiązaniem z natury rzeczy bezterminowym, dlatego też przekształcenie go w zobowiązanie terminowe następuje stosownie do treści art. 455 k.c. (niezwłocznie) - w wyniku wezwania wierzyciela (pokrzywdzonego) skierowanego wobec dłużnika (podmiotu zobowiązanego do naprawienia szkody) do spełnienia świadczenia. Reguła ta, w zakresie terminu spełnienia świadczenia, doznaje modyfikacji w przypadku, gdy podmiotem zobowiązanym do naprawienia szkody jest zakład ubezpieczeń. Wówczas termin do spełnienia świadczenia wyznacza regulacja art. 817 k.c. albo art. 14 ustawy z 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Na gruncie tej regulacji wskazuje się na istniejący po stronie ubezpieczycieli obowiązek bezzwłocznego, samodzielnego i aktywnego działania w zakresie ustalenia przesłanek odpowiedzialności oraz badania okoliczności wpływających na określenie wysokości szkody. Zapatrywanie takie wynika z faktu, że będący profesjonalistą na rynku ubezpieczeń, zakład ubezpieczeń jest w stanie sprawnie przeprowadzić postępowanie likwidacyjne we własnym zakresie, korzystając z wyspecjalizowanej kadry. W tym stanie rzeczy, bierność ubezpieczyciela, a w szczególności oczekiwanie na wynik toczącego się postępowania sądowego naraża go na ryzyko popadnięcia w opóźnienie lub zwłokę w spełnieniu świadczenia odszkodowawczego. Roli sądu w ewentualnym procesie odszkodowawczym upatruje się jedynie w kontroli prawidłowości ustalenia przez ubezpieczyciela wysokości odszkodowania (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 maja 2013 r. w sprawie I Aca 153/13 LEX nr 1321902)

Reasumując powyższe rozważania stwierdzić należy, iż w świetle wskazanych przez skarżącego zarzutów brak było podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku, co skutkowało oddaleniem apelacji pozwanego jako bezzasadnej, na podstawie art. 385 k.p.c.

Na podstawie art. 98 §1 k.p.c., w zw. z art. 391 §1 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powódki kwotę 1.200 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, stosownie do §12 ust.1 pkt 1, w zw. z §6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349).